

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 48

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 1. децембра 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ ШКОЛСКОГ САВЕТА

од 1890.—1901. год.

Поднесен срп. прав. народно-црквеном сабору год. 1902.

(Наставак)

Свакидашња настава у свима школама овим отпочета је 1. септембра и трајала је пуних 10 месеци. Уписани у ову школу ученици и ученице с малим изузетком школу су тачно полазили преко целе године.

Повторна се школа иије могла још држати у Митровици и у Винковцима.

У осталим општинама држана је повторна настава преко зиме од 1. октобра до последњег априла, и у њу су у недељне и празничне дане деца од 13—15 год. долазила.

У повторну су школу долазила обашка мушка, а обашка женска деца.

За подизање школских вртова и за уређење места за гимнастичке игре, архи-дијецезални Школски Одбор сваке године је дотичним општинама наредбе издавао, али су ове наредбе до сада само на неким местима жељеним плодом уродиле.

У гореозначених 9 општина у свакидашњу српску вероисповедну школу г. 1900. | 1. уписано је: 616 м. 597 ж. = 1213. У повторну школу уписано је било: 162 м. 151 ж. = 313.

II. Православне српске вероисповедне школе у епархији Пакрачкој.

У пакрачкој епархији, где је пре 1874. године било до 40 српских вероисповедних школа, ове су услед земаљског школског закона у години 1874. преобраћене у опште пучке школе, па и у самом Пакрацу, где је од давнашњих времена постојала

српска вероисповедна школа, претворена је она у школу комуналну и спојена са бившом у месту том римокатоличком школом под именом опште пучке школе.

Само су у Беловару и у Новој Градишци српске школе задржале свој вероисповедни карактер, јер их тамошње српске црквене општине из својих средстава и заклада издржавају.

Школе у Загребу, Беловару и Градишци, прегледао је 1890. и следеће године непосредно заменик главног школског референта, а затим су сваке године те школе прегледали привремени школски референт епархије пакрачке Јован Ђурић, а затим Никола Шумоња.

Год. 1891. православна српска црквена општина у Загребу из својих средстава основала је нову српску вероисповедну школу у главном граду кр. Хрватске, која је школа прве две године у најмљеној кући била, а 1. септембра 1893. пресељена је у школско здање, које је православна српска црквена општина у Загребу за 25.000 ф. купила и за школску потребу преустројила, а године 1899. и проширила. Ово се налази у Маргаретиној улици преко пута од православне парохијске цркве. У години 1900. биле су у епархији пакрачкој три српске вероисповедне школе, са 4 школске дворане. У Загребу, Беловару и у Новој Градишци.

У овим школама делале су 4 учитељске снаге, и то два учитеља и две учитељице. Све три школе су четвороразредне.

У загребачку школу уписано је: 99 деце. Број обавезне деце: 137. У комуналне школе ишло 38.

Уписало се у

I. разред	20 мушких	17 женских	= 37
II. "	10 "	13 "	= 23
III. "	11 "	7 "	= 18
IV. "	12 "	9 "	= 21
Свега:		53 мушких	46 женских = 99

У Беловару:

Обавезних 87. У туђу школу иду 38. У српску школу уписано 49.

I. разред	8 мушких	9 женских	= 17
II. "	4 "	5 "	= 9
III. "	9 "	8 "	= 17
IV. "	4 "	2 "	= 6
Свега:		25 мушких	24 женских = 49

У Новој Градишци:

За школу обавезне деце 61. Од ових у туђу школу ишло 31. У српску школу уписано 30.

I. разред	2 мушких	7 женских	= 9
II. "	11 "	2 "	= 13
III. "	4 "	1 "	= 5
IV. "	1 "	2 "	= 3
Свега:		18 мушких	12 женских = 30

У све три школе било је 96 мушких, и 82 женске. Укупно 178 деце.

У Загребу не држи се повторна настава због тога, што сва српска деца по свршетку IV. разреда прелазе у више разреде школске, а у Градишци Новој не држи се такође повторна настава, јер тамошња српска деца прелазе из IV. разреда у више разреде тамошњих комуналних школа.

У Беловару се држи повторна настава и то четвртом и недељом од 8—10 часова.

Од поменуте три школе у сваком погледу је најбоља српска школа у Загребу.

Ова школа је снабдевена добрим намештајем и свима прописаним училима.

Једна школска дворана потпуно одговара хигијенским захтевима, а и друга је дворана године 1900. проширена.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У школском дворишту налази се дечје игралиште и врт за одмарање ученика

у летње доба са павиљоном и водоскоком.

Дужност учитељску врши један учитељ и једна учитељица. Обоје оспособљени.

У Беловару привремено одправља дужност учитељску на мешовитој мушкој и женској школи оспособљени учитељ.

У Новој Градишци је такође оспособљен учитељ.

Школска здања у Беловару и у Н. Градишци су својина дотичних срп. цркв. општина и доста су у добром стању, али је школски наменатај у обе ове школе стари и потребно би га било новим заменути. Обе ове општине упућене су да постепено старе скамије новим замене.

Исто су тако и учила у обе ове школе непотпуна и ваљало би их новима заменути.

У опште су све три општине позване, да у прорачун стављају сваке године суму за учила и библиотеку, а у Беловару, да и сиромашној деци набаве књиге.

Школски врт се налази само у Беловару.

Плате су учитељске различите. Учитељ у Загребу има 700 фор. плате и стан у нарави. Учитељица у Загребу има плату од 300 фор., учитељ у Беловару 400 фор. плате има и стан, а учитељ у Н. Градишци ужива плату од 500 фор. и стан у нарави.

Три школе српске што су у епархији пакрачкој издржавају се из средстава дотичних црквених општина.

У Загребу црквена општина има свога имања, из којег се један део прихода троши на издржавање школе и плаћање учитељског особља.

У Беловару школски капитал се састоји из 2572 фор. а годишњи приход од тога и од других реалитета школских износи 489 фор. 70 новч. који се на издржавање школе и на учитељску плату троши.

У Новој Градишци здање, у коме се на горњем спрату налази школа и учитељски стан, својина је школске закладе, а из прихода од дућана и из осталих средстава општинских издржава се школа и плаћа се учитељ.

Ни у пакрачкој епархији нису учитељи и учитељице срп. вероисповедних школа мировином обезбеђени.

Осим ове три школе отвориће се у Даровару српска вероисповедна школа, јер су тамошњи родољубиви грађани Исидор и Христина Добровић, Коста и Персида Јовановић и Јово и Ана Утоновић даровним уговором обезбедила издржавање годишњим приходом од близу 800 фор. — осим тога су још Исидор и Христина Добровић сазидали школско здање.

III. Православне српске вероисповедне школе у епархији Горњокарловачкој.

Епархија горњо-карловачка највећа је од свију православних српских епархија. Она броји по најновијим изворима: 333.000 душа, али у овој епархији све су школе комуналне, и само су се у пет општина црквених задржале српске вероисповедне школе, и то у Горњем Карловцу, Петрињи, Костајници, Дубици и у Јасеновцу.

Горњо-карловачку школу, која је уједно вежбаоница тамошње учитељске школе, прегледао је сваке године званично икојни Др. Ђорђе Натопшевић, главни школски референт приликом испита у тамошњој учитељ. школи.

По гласу извештаја Епарх. III. Одбора горњо-карловачког остале 4 вероисповедне школе у тој дијецези пре 1889. године није нико прегледао.

Тек из извештаја заменика гл. школског референта Николе Ђ. Вукичевића по првом прегледању ових школа године 1889. саопштеног у пропису од Школ. Савета Епархијском Школском Одбору горњо-карловачком дознао је исти одбор за право стање ових школа и за велике мане и недостатке у њима, које се постарао отклонити и речене школе у бољи ред поставити.

Од тога времена прегледа ове школе сваке године заменик епарх. школског

референта и подноси о њима годишњи извештај Епарх. Школ. Одбору а овај опет Школ. Савету из кога су приљени и ови подаци о српским школама у горњо-карловачкој епархији.

Школа у Г. Карловцу основана је 1785. године. Она је већ у првој половини деветнаестог столећа била на гласу и у њој су најзнатнији и најбољи учитељи делали.

Школа је ова потпуно уређена по прописима и наредбама српских автономних школских власти и састајале се из четири разреда у једној школској дворани и са једним учитељем.

Год. 1900|1. цркв. општина у Карловцу проширила је ову школу са другом школском двораном и услед тога делају у овој школи сад две учитељске снаге и то једна учитељица у I. и II. разр. и један учитељ у III. и IV. разреду.

Настава се у њој обдржава по научној основи изданој од Школ. Савета за српске вероисповедне школе у Хрватској

Школа ова служи за веома ницу приправницама женске учитељске школе, која је смештена у истом здању где и основна школа.

Ова школа стоји под непосредном управом управитеља учитељске школе горњо-карловачке.

У четири разреда ове основне школе било је 1900|1. школ. год.

у	I. разред	28
„	II. „	18
„	III. „	14
„	IV. „	20

Свега: 80 ученика, и то: 42 мушких и 38 женских.

Здање је школско ни два спрата и својина је школске закладе српске православно-црквене општине местне.

Обе школске дворане су при земљи и у новије време проширене су, сада потпуно одговарају своме задатку. У школи се овој налазе сва прописана за школу учила и добар школски намештај.

Српска православна школа у Петрињи основана је такође у прошлом столећу, али је дуго време била у рђавом стању. — Још 1898. године имала је само I. и II. разред али је 1891./2. проширена са III., а доцније и са IV. разредом.

Садањи учитељ ове школе оспособљен је, а женску децу у ручном раду обучава вешта учитељица, која је по дозволи Школског Савета положила стручни испит за учитељицу ручног рада у учитељској школи горњо-карловачкој.

Године 1900|1. било је:

у	I. разред	10
„	II. „	8
„	III. „	11
„	IV. „	13

Свега: 42 ученика, од којих је 22 мушких, а 20 женских.

Плата је учитељска 600 ф. и стан у нарави му даје цркв. општина. Школска дворана се налази у школском здању политичне општине тамошње, пространа је и видна, и са најпотребнијим училима и добрим школским намештајем снабдевана.

Трећа вероисповедна српска школа је у овој епархији школа у Костајници.

Ово је најстарија српска школа у овим крајевима, и била је негда дијецезална школа епархије костајничке, у којој су се младићи и за свештенички чин спремили.

После укинућа епархије костајничке остала је ова школа као школа српске црквене општине костајничке, која се из својих скучених средстава издржава.

У овој школи су 4 разреда у једној школ. дворани и са једним учитељем.

Учитељска је плата 500 ф. и стан у нарави изван школског здања. Учитељ прима плату из прихода цркв. општине.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Год. 1900. | 1. било је у овој школи:

у	I. разр.	4
”	II. ”	3
”	III. ”	7
”	IV. ”	7

Свега: 21 ученик, и то: 12 мушких и 9 женских.

Здање је школско подигнуто на земљишту, на коме је у првој половини 18. века постојао дворац православног епископа костајничког, и налази се преко пута св. Архангелске негда саборне а сада парохијалне цркве. Садашње је здање ново, и у њему је за школу одређена једна чиста, доста пространа и видна дворана са предворјем.

Друга половина овога здања садржи у себи парохијални стан.

Здање је школско од солидног материјала и својина је православне српске црквене општине тамошње.

Српска школа у Дубици. Ова је школа пре 1889. год. била јако запуштена због неслоге што је у црквеној општини владала и због немара учитељевог. — Деце је у школи било врло мало и то само у I. и II. основном разреду, а успех је и у ова два разреда био грло слаб. Но од како је бивши учитељ у Босну отишао и од како је ред у општини повраћен, почела је ова школа и бројем деце и отварањем најпре III. а затим и IV. разред напредовати.

Школске 1900. | 1. године било је:

у	I. разр.	20
”	II. ”	18
”	III. ”	22
”	IV. ”	9

Свега: 69 деце, од којих је 39 мушких, а 30 женских.

У недостатку мушких учитеља пристављена је сада за учитељицу у овој школи привремено, оспособљена учитељица.

Школско здање је од солидног материјала и својина је српске црквене општине.

Српска школа у Јасеновцу на Сави. Ова школа постоји врло одавна.

Године 1900. | 1. било је уписано.

у	I. разр.	20
”	II. ”	16
”	III. ”	17
”	IV. ”	15

Свега 68 ученика; од којих су 36 мушких 32 женске.

Здање је школско својина православне српске црквене општине у Јасеновцу; сазида на је од солидног градива а школска дворана је доста пространа и видна.

Школа је ова снабдевена са потребним школским намештајем и најпотребнијим училима.

Ову школу издржава и учитеља плаћа православна српска цркв. општина у Јасеновцу. Деца српска у овом месту радије полазе српску вероисповедну школу него комуналну, а и родитељи им уживају у својој деци, која се у српској вероисповедној школи овој у духу своје свете православне вере васпитавају.

Према озго изложеном у пет српских вероисповедних школа горњо-карловачке епархије делају пет оспособљених учитеља и једна оспособљена привремена учитељица, и једна стручна учитељица ручног рада.

У поменутих 5 школа било је 1900. | 1. г. 151 мушких, 129 женских, свега 280 ученика и у свакидањим српским вероисповедним школама.

Повторна настава није ни у једној школи држана.

Учитељи ове дијецезе нису мировином обезбеђени и с тога после неколико

година службовања прелазе из вероисповедних школа у комуналне школе, где је постарано мировином њихово обезбеђење у случају болести и старости, и где је ужитак удовица и потпора за васпитање сирочади државним законом обезбеђена.

Као што се види из одсека Б. и В. овога извештаја православне српске вероисповедне школе у Хрватској и у Славонији налазе се у врло малом броју, јер у опсегу тих краљевина има само 38 таквих школа а све су остале школе у тим краљевинама опште пучке — комуналне школе.

У краљевини Угарској, благодарећи школском закону од 1868. године, са изузетком бивше војничке крајине и сл. кр. града Суботице, одржале су се до сада све српске вероисповедне школе, шта више и неке су нове установљене или са новим разредима проширене, и установљено је 15 српских вероисповедних забавишта и по томе сада на свршетку 1901. школске године има у ужој Угарској 422 српске вероисповедне школе са толико учитељских снага и 15 вероисповедних српских забавишта, у којима 15 забавиља делају.

Целокупни број српских православних вероисповедних основних школа у митрополији карловачкој је 459 школа, односно толико засебних школских разреда, у којима 459 учитељских снага младеж српску обучавају, од којих су 315 учитељи а 129 учитељице и 15 забавиља.

Са оскудице званичних података неможе се за извесно знати број српских комуналних школа и Србаља комуналних учитеља у Славонији и Хрватској, али се може за извесно узети, да ће од прилике до 400 школа комуналних бити у којима Срби учитељи делају.

По горњим податцима, осим негдање војене крајине могли би бити задовољни са бројем и стањем православних српских вероисповедних школа у ужој Угарској, али се не да затајати, да је у новије време, наступила велика опасност за многе српске вероисповедне школе у Угарској, које су досада постојале у мањим и сиромашним општинама будимске, темишварске и вршачке, а по нешто и бачке епархији, јер се ове без брзе помоћи народа српског неће моћи као вероисповедне школе одржати, или ће се сасвим затворити морати.

Та велика опасност по српске вероисповедне школе у Угарској проистиче отуда:

1. Што у смислу XXVI. закон. чл. угарског од 1893. сваки учитељ, како на комуналним, тако и на вероисповедним школама мора бити осигуран са годишњом платом бар од 300 ф. уз пристојан стан од 2 патосане собе, кујне и коморе и врт $\frac{1}{4}$ катастр. јутра земље.

Како се из прегледа у одсеку В. овог извештаја види, у Угарској је било 40 места, у којима је плата била мања од 300 фор. а цео мањак недостатне плате у тим општинама чини: 7025 ф., који при свем настојавању епархијских школских власти нису у стању дотичне општине својим учитељима подмирити са маленог броја и сиромаштва српског у тим местима. По томе дакле, ако се за тих 40 сиромашних школа из српских народних фондова не буде одредила годишња припомоћ у износу 7026 ф. до 8000 ф., то ће ове школе у најскоријем времену или се угасити, или уз припомоћ државну престаће оне бити у правом смислу српске вероисповедне школе.

Дотичне општине и епархијске школске власти већ су више пута се обраћале молбама на Школски Савет и Саборски Одбор ради припомоћи из срп. нар. фондова, коју им само српски народни Сабор вотирати може, а ако ту помоћ не добију принуђене ће бити за државну помоћ молити, која ће им се уз законом прописане услове и дати.

2. Као што се из овог извештаја види у неким општинама и Угарској школска здања, школске дворане и учитељски станови су у врло јадном стању, а у тим истим школама је и школски намештај оскудан, и немају те школе ни најпотребнијих учила, а општине, које те школе издржавају, нису у стању своје школе оправити и снабдети са школским намештајем и училима без туђе помоћи.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Стога је потребно да се всл. Српски Сабор постара, како би се о трошку народних фондова у поменутиим општинама сазидала или оправила, и са потребним школским намештајем и училима снабдела, да могу одговарати педагогијским и здравственим прописима, јер ће се иначе ове школе у смислу државних школских закона затворити морати.

3. Трећа је опасност, која прети пронашћу српским вероисповедним школама у Угарској та околност, што нема довољан број оспособљених учитеља. По гореозначеним наводима има још неколико десетина неоспособљених учитеља, који се у малим општинама будимске, темишварске и вршачке епархије трипти морају као привремени учитељи, у недостатку оспособљених учитеља, а то се у смислу XXVI. зак. чл. од 1893. не сме дуже трпети, и сва горња учитељска места имају се што пре са оспособљеним учитељима попунити, а то је немогуће с тога, што у учитељској школи сомборској већ од неколико година број мушких приправника јако опада, особито од како је наставни течај од три на четири годишња течаја раширен, и од како оспособљени учитељи прелазе у Босну и Херцеговину, где су учитељи далеко боље наплаћени, него у Угарској.

Напослетку:

4. Највећа опасност прети опстанку православних српских вероисповедних школа у Угарској отуда, што у смислу XXVI зак. чл. од 1893. почињући од 1. септ. 1898. год. сваки учитељ у Угарској после петогодишње учитељске службе има право на квинквеналну повишицу од 50 ф. годишње, која се у 5 пута има повишавати, док после 25 година службе учитељске не достигне доплатак 250 ф., а овај доплатак многе црквене општине наше нису у стању својим учитељима давати, и принуђене ће бити припомоћ за ове доплатке од државе искати, која ће им се само под извесним условима и обвезама давати, које државни закон за такве случајеве прописује, али који нису најповољнији за српске вероисповедне школе и не стоје у сугласности са црквенопросветном аутономијом нашом.

Кад се узме у обзир та околност да се највећи део српских вероисповедних школа издржава из средстава политичних општина и да је врло мало црквених општина, које би хтеле и могле својим учитељима горепоменути квинквеналне доплатке давати; то је онда очевидно, да је ово највећа опасност, која свима српским вероисповедним школама у најближој будућности прети, а која би се само и једино одклонити могла знатним материјалним пожртвовањем црквених општина и народа српског или бар умалити могла.

Наставиће се.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Ријеч

против пијанства

Говорио у Бршљаници Владимир Милутиновић парох.

Истражујте што је Богу угодно.
И непристајте на безродна дјела таме, него још карајте. (Ефес. V. 10. 11.)

Душа се моја весели, радује се срце, богољубиви Хришћани, што видим, да се позиву св. цркве овако лијепо одазвасте и данас Дом овај Божји украсилисте побожним душама својим. Са димом мирисним из освећене кадионице помијешали и уздигли смо молитве своје — Богу на

висинама, Оцу небесноме, ми дјеца Његова. На прагу црквеном оставилисмо и дјела, и мисао злочесту. У храму св. нађосмо се као нови људи, на молитви, без страсти, без злоће и опачине. А да се и ван цркве, код домова својих „обучете у новог човјека, који је саздан по Богу у правди и у светињи истине“ (Ефес. IV. 24.), да „не пристајете на безродна дјела таме...“ (Ефес. V. 10. 11.) ходите, да скупа самном истражите што је Богу угодно, а што карати ваља.

Из два дијела, душе и тијела, створени смо ми. „Прослављајмо дакле Бога у тјелесима својим и душама својим, јер то је Божије“ (1.

Кор. VI. 20.) — то је Богу угодно. Славите цара небеснога молитвом прослављања: **Икв тзог естѣ царство и сила и слава...**; славите Бога пјесмом славопјком: **Слава въ вышнихъ Богѣ...** Побожном мишљу, богоугодном жељом, и сваким дјелом славите Творца. „Ако дакле једете, ако ли пијете, ако ли друго што чините, све на славу Божју чините“ (1. Кор. X. 31.) — и Богу ћете угодити.

Али браћо! Има њеко „који греша од почетка“, па и нама завиди ако Богу угодно творимо. Смита нам да прослављамо Бога у тјелесима и душама својим. На безродна дјела таме наводи нас. Апостол Петар опомиње нас, да га се чувамо кад вели „будите тријезни и пазите, јер супарник ваш ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере“. (1. Петр. V. 8.).

Да, будите тријезни!

Будите тријезни јер „тешко онима који су јаки пити вино и јунаци у мијешању силовитог пића“ (Исаија V. 22.).

Будите тријезни јер „тешко онима који раде, те иду на силовито пиће и остају до мрака, док их вино распали“ (Исаија V. 11.).

Будите тријезни, јер се у пијанству Богу не угађа. Јер се у пијаном стању ни душом ни тјелом не прославља Бог. Јер у пијанству се лишавамо оружја Божјег и ђаволовом лукавству подлежемо, дјела таме творимо, што карати треба.

Будите тријезни, јер пијанством се душа за царство Божје губи. Пијаница тијело и здравље руши. Углед убија. Имање упропашћује.

Пијанством се душа за царство Божје губи — рекао сам. Да, највећи број злочина у пијанству се врши. Бива да најпоштенији у пијанству убијцом постане, а Бог заповједа: не убиј! Силовито пиће и у најврлијем страсти и похот разбукти, а Бог говори: не чини прељубе! У срцу пијаног жеље за туђим зачињу се, премда: не пожели ништа што је туђе, — заповједа Бог.

Ове и остале заповиједи пијанац нарушава. У пијаном стању све врсте грјеха чини. Сама неумјереност у пићу по себи је грјех смртни. А „ко грјех твори од ђавола је, јер ђаво грјеша од почетка“ (1. Јов. III. 8.), а ко је од ђавола пред њим се двери Божјег царства затварају, јер ни лупежи, ни лакомци, ни пијанице, ни кавгадије, ни хајдуци царства Божјег неће наслиједити“ (1. Кор. VI. 10.) — говори апостол. За то браћо „гледајте да уредно живите, не као

немудри, него као мудри“ (Ефес. V. 15.) да душу своју оштетили не би. А пијанице карајте.

Пијаница тијело и здравље руши — казао сам. Јасно је свима и свакоме, ученом и неучом, да се за добро здравље уредан живот тражи. А гдје је здравља тамо, гдје се преко жеђе пије? Препуњено суђе пуца и попушта. А препуњен стомак слаби и службу отказује. Бесвјесна животиња пије да жеђу утоли; а човјек зар да је и од ње гори? Тијело наше починка треба. За починак створена је ноћ. Пробдита ноћ здравље руши, а пробанчена убија здравље. А последије банчења „коме: јаох? коме: куку... коме: црвен у очима?“ (Пр. Сил. XXIII. 29.). Које руке дрхћу? Чији живци попуштају? Чије памћење затупљује? Чији стомак не пробавља? Чије потомство болује? — Пијаницино. За то „не гледај на вино кад се румени, кад у чаши показује лице своје и управо искаче. На пошљетку ће као змија ујести и као аспида опећи“ (Пр. Сол. XXIII. 30.) — учи нас премудри Соломон.

Пијаница свој углед убија — споменуо сам. Достојанство је наше велико, браћо, дјеца смо Божја. Када би царскога сина на улици пијана видјели, како би се чудили. Како може царско дијете на достојанство своје, на углед свој заборавити — питали би се? А ми, синови цара над царевима, зар пијанством угледа свога не убијамо! Можемо учени, можемо врједни, можемо дарезљиви бити, па ако смо пићу подвржени, угледа ипак не ћемо имати. Мјесто да нас штудује, свијет ће нам се смијати. Мјесто да нас љубе, муж или жена ће нас карати. И с правом. Јер пијанство је безродно дјело таме, дјело које се карати мора.

Пијанством се имање упропашћује — навео сам. Свакидашњи живот, свакидашњи догађаји на жалост многобројним примјерима потврђују ове ријечи моје. Та зар се један отац потужи на сина: прошио се, авајси га и њему и мени! Зар један муж на жену: што год нађе за пиће однесе! Не тако, браћо, не тако! Послушајмо Премудрога кад нас свјетује: „не буди међу пијанцима, ни међу изјелицама, јер пијаница и изјелица осиромашеће, а спавач ходиће у ритама“ (Приче Сол. XXIII. 20. 21.).

А сад, завршујући ријеч ову говорену за савјет не онима који пију „... по мало вина жељуца ради својега и честијех својијех болести“ (1. Тимот. V. 23.), што и св. апостол одобрава,

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

него за савјет овима — ако међу нама таквих имаде — који се неумјерено пићу као страсти одају; сада дакле опетовно вас позивам, богољубазна браћо моја, да пијанству као гријеху смртном рат огласите; да га као болесну клицу свију гријеха и залâ од себе одбаците „јер сте ви сви — као Хришћани — синови видјела и синови дана, нијесмо ноћи, нити таме“ (1. Солуџ. V. 5.), а као такви „истражујте што је Богу угодно. И не пристајте на безродна дјела таме, него још карајте“. (Ефес. V. 10. 11.). **Аминь.**

О Молитви Господњој

По руском: М. пл. М.

(Наставак.)

Разматрајући садржину Молитве Господње, ми налазимо у њој дивно обиље мисли неисцрпиво богатство, које садржи у себи све, што само може бити кад год предметом молитве. Молитва ова је неисцрпиви животоносни извор, са ког су Хришћани дужни црпсти мисли за сваку своју молитву. Ко у овој Молитви не опажа ничег особитога, тај или је слеп духом, јер не види великих чудеса, у њој објављених; или је глух, јер глаголы живота вѣчнаг (Јован VI, 68) држи обичним звуцима.

Али још би се могло опростити људима, који можда знају за Исуса Христа само из повести а не из искуства, да би осетили силу и сладост Његових речи, које су дух и живот. Али за нас је, браћо Хришћани, који искрено верујемо у Исуса Христа, и стидно и грешно не примати их. А због чега долази све то? Због чега реч Божја, која би требала за нас свагда да је нова, губи у очима наших своје значење и важност? Слепац кад прогледа, он се диви звезданом небу, а ми смо хладнокрвни према њему. Чуда природна, која се пред нама сваки дан понављају не задивљују нас. То исто бива и у духовним предметима. Зато и није чудо, што и Молитва Господња, коју смо ми још у детињству научили, и сваки дан понављамо, не преставља нама што особено.

Но кад би оком ума погледали на ту Молитву: то би видели, шта све има у њој! Апостол нас пре свега опомиње творити молитву, моленіа, прошеніа, благодареніа за вса чловѣчки (1. Тим. II, 1.): а у Молитви Господњој налазе се сви гореспоменути начини

разговора наше душе с Богом. Овде је и *молитва* у речима: **Ѹтче нашѸ, иже еси на небесѸх, да свѣтитса има твоє: Да прїидетѸ царствїе твоє: да вѣдетѸ вола твоа, ѿкѡ на небеси и на земли. И молба**, да уклони од нас напасти, као што показују речи: **и не введи насѸ во искушенїе, но избави насѸ ѿтѸ лѣкавѡгѡ. И прозба** за себе саме и за ближње, када говоримо: **хлѣбѸ нашѸ насѣщный, даждь намѸ днесь: и остави намѸ долги наша, ѿкоже и ми оставляемѸ должникомѸ нашымѸ. Напокон и благодарност**, кад завршимо: **ѿкѡ твоє єсть царство и слава во вѣки аминь.**

Па колика је дубина те молитве при свој њеној простоти! Као што је свако слово Божје, по речима Григорија Великога „слично реци, преко које и јагње може прећи на броду но и слон мора да преплива“:¹ исто је тако и Молитва Господња појмљива и за дете а не да се испитати у дубини својој и за зреле, просвећене Хришћане. Неки мисле, да они потпуно разуму ову Молитву, кад са извесним речима уму да сједине поједини смисао: но то још није доста. Треба се узвисити до оног смисла, који је Сам Господ сјединио Својим речима; а тај смисао нам нико не може открити, осим духа Божја, који **испытѸетѸ и гл҃кины Божїа** (1. Кор. II, 10). А да још правље кажемо: смисао ове Молитве разумећемо потпуно можда само у вечности.

И сам расположеј саставних делова у овој молитви доказује исто тако велику премудрост, која је све ово урадила. Молитва се Господња, размотримо ли је са спољашње стране, дели на три дела: на *призив*, *седам прошења* (прозби) и *славословље*.²

Троичан број саставних делова и седмичан број у овој Молитви није случајан. То ћемо јасно увидети кад дубље зађемо у разматрање ове хармонијске целине, у којој је све, као у дому премудрости, утврђеном на седам стубова (Приче Солом. IX, 1.), распоређено у премудром поретку.

Пре свега овде заустављају пажњу нашу речи призива: **Ѹтче нашѸ, иже еси на небе-**

¹ Dial. lib. I. Exord. види у делима Гр. Двоеслова; —

² Види: *Простр. Прав. Катих.* (Филаретов. — прев.) О Мол. Госп. У православном Исповедању (Петра Могила) ови делови Молитве Господње имају друкчија имена: *пристуи*, *прошења* и *закључак*. Разлика само у називима а не у суштини дела, као што ће се ниже видети.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сѣхъ! Речи ове садрже у себи дубоки смисао. Реч *Отац* је реч *вере*, јер вером постајемо деца Божја (Јов. I, 12).³ *Нашъ* јесте реч *љубави*, јер сви који су љубављу искупљени сједињују се један с другим.⁴ *Иже еси на небесѣхъ* — су речи *наде*, јер небеса су сврха наше наде и жеља, гора, на коју треба да су управљене очи наше, и откуда нам долази свака помоћ.⁵ На тај начин у кратким речима призива садржи се ово *троје*: *вера* *нада* и *љубав* (I. Кор. XIII, 13.) *Вера*, која прозира у срце Бога Оца. *Нада*, коју ми имамо на Исуса Христа, *иже естъ оупованіе славы* (Колош. I, 27). *Љубав*, која се излива *въ сердца наша* *Духомъ свѣтимъ даннымъ намъ* (Рим. V, 5.)

У прва три прошења говори се о оном, што се односи на Бога, а у четири последња о ономе, што се већином нас самих тиче. Па и овде сам начин неједнаке поделе седам прошења на два дела није случајан. У овој подели видимо ми велику љубав Божју према нама, јер се само три прошења односе на Бога а на нашу корист — четири. Колико је благ и пун љубави Господ! Он нам даје више него што себи оставља. Као год што је шест дана у седмици оставио нама за наше послове, а за службу самоме Себи одредио само један дан, исто је тако наједнако поделио и добра свакидашњој Молитви нашој, те је већи део нама уступио. Но и то је мало — јер прва три прошења односе се на Њега самога, али су обраћена на наше спасење.

У овој Молитви прва три прошења указује на учествовање сва три лица Свете Тројице у домостроитељству и (икономији) нашега спасења. Јер Отац, који се у овој Молитви призива, послао је у свет свога Јединца Сина, да *всакъ вѣршай въ онъ не погинеѣтъ, но имать животъ вѣчный* (Јован III, 16). Ово послање Јединца Сина Божјега, у свет јесте таково добротинство, због кога ће се у веке векова прослављати пресвето име Његово. С доласком у свет Сина Божјег настало је на земљи и обећано царство Божје (Мат. IV, 17.); због чега и оно царство, за које ми молимо у овој Молитви речима: *да приндетъ царствіе твоє*

и није друго какво, него оно, у ком је Син Божји, Исус Христос царем. — По свршетку дела човечјег спасења, и по вазнесењу свом на небо, Господ је замолио Оца, да пошаље вернима, који остадоше, другог Утешитеља, Пресветога Духа истини (Јов. XIV, 16. 17), на основу чега се треће прошење и односи на Духа Светога, кроз кога Отац и Син сабраше Цркву, и управљају њом, да би воља Божја била, како на небу, тако и на земљи.⁶

Четврто прошење: *хлѣбъ нашъ насѣщный даждъ намъ днесь*, као средње између седам прошења, дели собом шест осталих прошења на два једнака дела, остављајући испред себе три, којима је сврха *слава Божја*, а три — за собом, која се односе на *наше спасење*. Па и овде ево премудрог распореда. Живот, ради кога ми у Бога молимо свакидашњи хлеб, није сврха, него само средство за постигнуће ових двају главних сврха. За то је у средини међу тих шест прошења о предметима духовним и вечним, што чини почетак и крај наших жеља, и постављено само једно прошење о *временишном*.

Али како је Бог дао човеку двојаку природу — телесну и духовну: то му је од потребе и двојаки хлебац — тварни (вештаствени) и духовни.⁷ Онај крепи тело а овај сити душу. Први нам даје Господ видљивом природом, а задњи својом светом црквом. Према томе, молимо ли ми небеснога Оца, да нам даде све што је од потребе за наше тело, разумевајући под хлебом оно, што нам у нашем обичном животу треба, или ако молимо од Њега, да нам дарује тога заиста насušнога хлеба, какав ми од олтара добијамо: у оба случаја оправдано молимо. Јер и реч Божја, која се сваки дан проповеда такођер је хлебац. Она није хлебац за тело него за душу, а уз то такав хлебац, при ком и без вештаственог хлеба, по Господњим речима, *живъ вѣдетъ чловѣкъ* (Мат. IV, 4.), и „без ког ће унутрашњи човек и поред вештаственог хлеба“, по речима св. Кирила Јерусалимског, „умрети од глади.“⁸ Но као велику предност оних, који истинито верују у Христа, треба споменути пре свега то, да они смеју у тој Молитви молити од Господа

³ Слично у Простр. Правосл. Катихиз. Молитва Господня о призываній вопр. 1.

⁴ Ibid. вопр. 3.

⁵ Ibid. вопр. 4.

⁶ У подробно тумачење ових прошења не упуштамо се. Види о њима у Катихизисима наше правосл. цркве.

⁷ Простр. Прав. Катих. Мол. Госп. четвр. прош. вопр. 4.

⁸ Тайноводств. поуч. 4. ст. 15.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

као даре њиховој души и телу *натприродне* хране, које се ми удостојавамо у тајни св. Евхаристије,⁹ а та *натприродна* храна јесте право тело и права крв Христова (Мат. XXVI, 26.—28.), *које ко једе и пије, пребиваће у Господу и Господ у њему* (Јов. VI, 56.). — Но поред свега тога не можемо а да не кажемо, да је све ово од потребе само за овај век, као што показује реч *Днесь*.¹⁰ Када се сврши живот овај, тада не ћемо имати потребе ни за овом природном храном, којом утољавамо глад нашег трошног тела, ни за овом духовном и натприродном храном, коју примамо у речи Божјој и св. Евхаристији. Јер кад се узнаслађујемо присуством и лицезренијем самог Бога Слова, ми већ не ћемо употребљавати писано Слово, као год што не ћемо примати ни св. Евхаристије, кад будемо пребивали у непосредном опћењу са самим Господом и пили с Њиме ново вино у царству Оца Његовог небесног (Мат. XXVI, 29).¹¹

(Свршиће се.)

⁹ Прав. Испов. о Мол. Госп. вопр. 19; — Простр Прав. Катих. на том истом месту вопр. 5.

¹⁰ Прав. Испов. о Молит. Госп. вопр. 18.

¹¹ Ibidem.

Срби сликари.

(Наставак из броја 19. — 1902. године.)

LXXII. Максим Радосављевић молер.
(1786. год.)

У српској цркви у Каменици (у Срему) наишао сам на повелику икону мајке Божје на трону Богородичином, на којој је забележено руком Максимовом, да ју је он 1786. год. живописао. Колорит је полусветао, хармонија боја средња. Живопис се његов може у средњи рачунати.

LXXIII. Илија Марковић, молер.
(1813. год.)

У истој Каменичкој цркви налази се доста вештачки изображена целиваћа икона св. апостола Петра и Павла, коју је — као што запис на њој показује — год. 1813. живописао Илија Марковић.

LXXIV. Василије Јанковић, молер Вршачки.
(1819. год.)

У цркви манастира Рајиновца (у Србији) наиђох на икону, која представља пресв. Бо-

городицу, коју је — по запису на њој — год. 1819. сликао на платну овај Василије из Вршца. Живопис Василијев је лошије врсте.

LXXV. Георгије Јанађијевић, молер.
(1834. год.)

Живописао је лик св. кнеза Лазара за цркву манастира Раванице (у Србији) на дасци. По овој слици видно је, да је Георгије доста вешто владао кичицом. На икони чита се овај запис: *Сіо иконѣ прѣложи раб кожій георгій јанађијевић молеръ. лѣта 1834.*

LXXVI. Димитрије Посниковић, молер.
(1845. год.)

Од њега има више икона у црквици у Светосавском дому у Београду, које су вештачки израђене. Чујем, да је био ђак чувеног сликара Аврамовића. Радио је око половине прошлог века.

LXXVII. Андреј Дамјановић
(1855. год.)

Родом је из Велеса у Македонији, а био је вешт сликар. О његовој сликарској вештини уверио сам се, кад сам недавно у велелепној и величанственој цркви Смедеревској (у Србији) у олтару видео на платну израђену икону Спаситељеву, на којој је забележено, да ју је он (Андреј) живописао год. 1855.

LXXVIII. Никола Марковић, сликар.
(1864. год.)

Био је син чувеног Београдског сликара Милије Марковића, кога сам споменуо под LXI. и LXII. бројем. Никола је са својим оцем 1864. г. — као што и напис и олтару на иконостасу поврх царских двери говори — сликао иконостас дивне задужбине Стевана Високог — манастира Манасије. Рекао бих, да је већина икона овога иконостаса дело самога Николе. Рад Николин је од прилике као рад Мародићев у цркви манастира Ковиља код нас. Никола се родио 1843. г. у Пожаревцу у Србији.

LXXIX. Ђуро Панчић.

Од игумана Јосифа Гавриловића, настојатеља манастира Раванице (у Србији) чуо сам, да је овај Ђуро живописао онај уметнички лик

* Види књигу „Српски сликари“ од † Лазара и Дра Влад. Николића, Земун, 1895. стр. 64.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

св. Кнеза Лазара, који као поклопац (дрвени) служи на тобожњем гробу Кнез-Лазаревом у истом манастиру. Панчић је живео у Србији у другој половини прошлога века.

LXXX. Адам Стефановић, академски сликар.

Био је из Перлеза. Видео сам један само његов сликарски рад, који га одаје као добра композитора и врло вешта сликара, а то је икона св. Саве, која се налази у једној соби „Матице Српске“ у Новом Саду. Ако је то онај А. Стефановић и Степановић, који се спомиње у књизи Земунског адвоката Дра Владимира Николића „Српски сликари“ на стр. 23. и 25., онда заиста стоји реч Лазе, оца г. дра Владимира, да је Стефановић био врло снажан у својим композицијама. Он је живео у XIX. веку.

LXXXI. Милан Стефановић.

(1885. год.)

Видео сам у манастиру Рајиновцу у цркви икону Воскресенија Христова, коју је 1885. моловао и под свој рад се потписао Милан Стефановић. Живопис му је приличан, прем о правој вештини не може да буде говора.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Нарловачкој.

(Саборски Одбор) сазван је у своје седнице за 10. (23.) децембар о. г.

(Збор манастирских настојатеља.) У прошли уторак одржан је у манастиру Крушедолу збор манастирских настојатеља. О закључцима тога збора моћи ћемо, можда, накнадно извештај донети. —

(Књижевни Одбор Матице Српске) имао је у четвртак 21. новембра (4. децембра) своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. — Узима се на знање извештај секретара о састанку редакционог пододбора. — Примају се за Летонис ови рукописи: „О црногорском устанку 1684.“, од Јов. Н. Томића; „Љубомир П. Ненадовић“, књижевна расправа Марка Цара; „Племић Адам Матејић“, приповетка Милана Будисављевића; „Ибрахимбегов ћошак“, приповетка Светозара Ђоровића. — Нису примљени ови рукописи: „Процес историје човечанства и њен однос према

другим наукама“; „Македонске народне песме у бугарској књижевности“; „Љубованка“, песме. — Издали су на оцену рукописи: „Омирова Илијада с гледишта наших народних косовских песама“; „Из књиге скица“, приповетке; „Уставак Зете под Ивановићем Вукотићем 1832. год. и пошљедице тог устанка по Зетски народ“. — Расправљани су још гдекоји предмети, који се тичу питомца под руковањем Матице Српске.

(Управни Одбор Матице Српске) држао је 23. новембра (6. децембра) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, друштвеног председника. Од многих расправљених предмета наводимо важније. Успомени Јована Добројевића, трговца у Панчеву, указане су почасте, које се чине умрлим члановима матичним. — Кр. уг. министарство просвете и црквених послова потврдило је избор А. Хаџића за председника „Матице Српске“. — Кр. уг. министарство просвете и црквених послова издало је разрешницу на рачун о заједничким управним трошковима за г. 1901. и разрешницу на рачун фонда Симе Ђорђевића за г. 1901. — Српски православни народно-црквени саборски одбор јавља, да је изаслао јереја Божидара Поповића члана саборског одбора, и главног књиговођу Владимира Јовановића, као поверенике своје, да приме од „Матице“ онај део Текелијиног фонда, који се код исте, као руководељке налази. — Одбор за сконтровање благајне Матичине јавља, да је касу изненада прегледао и исту у најбољем реду нашао. Уједно јавља одбор и то, да је при прегледању главног дневника свију фондова нашао, да су 19. новембра о. г. Ђорђе Бељански и Лука Јоцић, као од главне скупштине изабрани супер-ревизори рачуна, тога дана сконтровали благајну Матичину, пребројали целу готовину у њој, закључили примање и издавање, све у реду напали, и све то у једној клаузули на самом дневнику прибележили и својим потписима потврдили. У тој истој ствари поднеда је и благајница извештај и умолила је за упутство. Како по чл. 20. Устава друштвеног надгледање благајнице и сконтровање исте спада не само у дужност него је то и искључиво право управног одбора, а од скупштине изабрани супер-ревизори рачуна имају само да натпрегледају готове годишње рачуне, које је управни одбор већ прегледао и одобрио, те њима на супер-ревизију предао; то се имају споменути супер-ревизори обавестити, да су они делокруг свој прекорачили, кад су оно чинили, на што нису били овлаштени. Уједно се издаје благајници строг налог, да у томе одсад увек тако поступа, као што то прописује устав

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Матици. — Ђока Радак из В. Кикинде, јављајући да је за универзалног наследника свог свеколиког непокретног и покретног имања наименовао „Матицу Српску“ шаље свој тестамент с молбом, да га „Матица“ прими на сачување и да после смрти његове исплати родбини му намењене легате и да оснује у тестаменту назначене добротворне задужбине. У свези с тим председник друштвени А. Хаџић износи уложну књижицу Централног Кредитног Завода у Новом Саду од 60.000 круна, коју му је уручио племенита срца, велики добротвор српски Ђока Радак с молбом, да је преда на сачување Матици с тестаментом његовим заједно. — Узима се на знање извештај књиговодства да је до сада повереницима Матичиним разаслато 11.600 Матичиних Календара, а толико исто и „Књига за народ“. — Издато је нешто мало зајмова. Остали предмети, до једно педесет, били су економне, правне и административне природе.

(Предлог проте Јована Бороте.) У овој интересотној ствари имамо да забележимо, по хронолошком реду, ово.

1.) У 261. броју „Заставе“ јавља се већ неки дописник из *Загреб* са извештајем својим од 22. новембра и доводи предлог г. Бороте у свезу са његовим путовањем „пре неког времена у *Загреб*“, а затим јавља, да предлог г. Бороте „гласи дословце овако“:

„Српски православни свештеници протопрезвитера старог бечејског на своме састанку у Старом Бечеју дана 14. (27.) новембра 1902. године, узевши у зрело расуђење верско и морално стање српског народа и средства, која би била подобна, да се то стање поправи, обзиром на предстојећи организаторни рад српског православног народно-црквеног сабора, сложили су се у овом:

I. Свештеници рекламирају своје право на председништво у црквеним општинама у свима телима црквено-општинске управе.

II. Свештеници желе, да за себе као сталеж бирају како заступнике на епархијску скупштину, тако и припадајући им број чланова у одсеке епархијске управе.

III. Свештеници траже, да засебно и самостално бирају свештеничке посланике за српски народно-црквени сабор, а свештенички посланици да бирају односни број свештеничких чланова у поједина тела врховне автономне управе.

IV. Свештеници старог бечејског протопрезвитера позваће својим путем и начином свештенство свију протопрезвитера у митрополији карловачкој, да ове тачке усвоје.“

2.) „Браник“ се 25. новембра (Бр. 157.) изјавио овако: „Изјава г. проте Јована Бороте што смо је донели у последњем броју нашега листа, могла би служити за повод разним кривим тумачењима. Наравно ми не знамо и не можемо знати садржину „концепта“ г. проте. Ми знамо, да је г. прота на петровданском сабору од г. 1897., стајао на становишту тада уједињених народних странака, те је великим поверењем одликован, што је изабран за клубског председника уједињених странака. Тада, као и сада је становиште наше странке да се изборни ред не сме променити у том смислу, да само свештеници бирају свештеничке посланике за народно-црквени сабор, већ да их бирају сви бирачи. У колико би који члан наше странке од тога начелнога становишта наше странке одступио, то би наравно морао погући и консеквенције свога промењенога становишта“.

3.) Истога дана, 25. новембра, написао је (а „Браник“ у 158. броју донео) изјаву г. проте Бороте, која гласи: „*Још једна изјава.* Ја сам у 156. броју „Браника“ рекао „Застави“, да је ова недозвољеним начином дошла до једног мог концепта, штампала га неверно па онда напала мене и друге, чиме је показала, да се је уплашила од једне мисли и исту на губилиште извела.

„Застава“ у свом 261. броју показује и доказује сама, да је неверно штампала мој концепт, признаје, да се је поплашила од једне мисли и да ју је на губилиште извела, али не признаје, да је до концепта на недозвољен начин дошла.

Пошто је могуће, да је појам „Заставин“ о дозвољеном много шири него мој појам о томе, настаје потреба, да нам „Застава“ верно исприча — онако како је било, а не како је њој мило — како је дошла до мога концепта. Кад свет чује то, он ће изрећи свој суд о томе: је ли било на дозвољен или недозвољен начин.

Јаван морал и репутација једног јавног органа захтева то од „Заставе.“

Још „Застава“ у своме 261. броју доводи често поменути концепт, који ова „предлогом“ крети, у свезу са — *Загребом*. Да није глупо, било би смешно! Или како другчије да се назове та настрана мисао, да је *Загребу* стало до тога, какав ћу ја „предлог“ поднети свештенству протопрезвитерата старог бечејског.

Али да! „Застава“ зна из искуства, да „автономни“ програми морају имати апробацију које владе, па пошто Будимпешта има већ свој автономни програм, то „Застава“ мене шаље у *Загреб*, да отуда

додесем четири тачке, које ћу предложити збору свештенства, протопрезвитерата старо-бечејског.

За таково шта Немац каже: „Wie der Schelm ist, so denkt er auch“ а Латин: „risum teneatis amici“! —

Са своје стране ћемо, засада, рећи само ово.

За оно што је главно у овој ствари, сасвим је споредно: 1.) Каквим је начином „Застава“ дошла до „концепта“ г. проте Бороте? 2.) Јели, коме је и зашто је г. прота Борота путовао у Загреб? 3.) Је ли и зашто се је „Застава“ уплашила од „концепта“, односно у повоју предлога г. проте Бороте? Него ваља одговорити на ова питања: 1.) Да ли је у 261. броју „Заставе“ верно саопштен садржај тога „концепта“? 2.) Шта је г. прота Борота хтео с тим „концептом“? 3.) Шта ли ће г. прота Борота после изјаве у 157. броју „Браника“? 4.) Да ли је у тој изјави „Браника“ све кавано, што би либерална странка имала да изјави на „концепт“ г. проте Бороте? — Коме је дужност одговорити на ова питања — јасно је као сунце. —

Разне белешке.

(Двадесетпетогодишњица телефона). Првог новембра ове године навршило се равно двадесет пет година од како је први телефон предат јавном саобраћају. Немачка је у Европи била прва држава, у којој је уведен телефон, а у маленом месту Фридрихсбергу, код Берлина. Едисон је свој проналазак 1877. године у првој половини октобра прво предао Немачкој па за тим северној Америци. Берлин је добио варошки телефон тек 1. априла 1881. године. Коцем 1901. год. било је у Немачкој 2952 места, вароши и села, која су имали телефон, 291.835 говорнина. Дужина спроводних жица иноси 772.500 километара, а оних које везују места и места 254.100 километара. У свима местима било је преко 600 милијуна говора, а из места у место преко 92 милијуна.

(Укидање заклетве.) У Данској је укинута заклетва као доказно средство у грађанским споровима, а задржана је и даље у кривичним парницама по с тим ограничењем, да је не полаже онај, који изјави да се заклетва против његову религиозном убеђењу. —

Нове књиге.

Српска митрополија карловачка око половине XVIII. века. По архивским списима. Приредио: протојереј *Димитрије Руварац*. Издање Његове Светости српског патријарха *Георгија Бранковића*. Цена 2 К. Ср. Карловци. Српска Мана-

стирска Штампарија. 1893.—321. — Купити се може само код г. проте Димитрија Руварца.

О разводу мешовитих бракова у Хрватској и Славонији. Расправио: *Д. Руварац*. Ср. Карловци. Српска Манастирска Штампарија. 1902.—612.

Књижевни огласи.

ЛИТУРГИКА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА
САСТАВИО

ЂОКА МИЛИЋ, учитељ новосадски.

Друго умножено издање.

Ова је књига готова и може се добити у потписаној штампарији. Исту књигу одобрио је св. Архијерејски Синод. С тога молимо да се поручбине шаљу на потписану штампарију. Цена је књизи 50 потура. Књижарима, школским одборима и г.г. учитељима, дајемо уобичајени књижарски попуст.

Српска Манастирска Штампарија
у Ср. Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 1222 и 1223./К. в. 717 и 720. ex 1902. 173 1—3

СТЕЧАЈ.

Исписује се на мјесто окружног протопрезвитера и пароха у Вођину I. разреда и на парохију у Нарту IV. разреда, са роком до 1. (14.) јануара 1903.

Молитељи имају своје прописно обложене стечајне молбе надлежним путем подписаној конзисторији до стављенога рока поднијети.

Из сједнице прав. срп. епархијске конзисторије у Пакрацу, 19. новембра (2. децембра) 1902. држане.

Мирон с. р.
Епископ.

Бр. Е. К. 392. ex 1902.

175 1—3

СТЕЧАЈ

Ради сталног попуњења упражњеног мјеста пароха I. класе у Медку и с њим скопчаног мјеста окружног протопрезвитера, протопрезвитерата личног расписује се овим стечај.

Рок компетовању оставља се до 24. децембра 1902. (6. јануара 1903.).

Из сједнице Епарх. Конзисторије држане у Пашком, 14. (27.) новембра 1902.

Михаил
епископ.

Бр. Е. К. 390. ex 1902.

174 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Ради сталног попуњења упражњених парохија:

- 1.) Ш. класе у *Осредцима*, у протопрезвитерату личком,
- 2.) Ш. класе у *Прибудућу*, у протопрезвитерату личком,
- 3.) Ш. класе у *Смиљану*, у протопрезвитерату личком,
- 4.) П. класе у *Висућу*, у протопрезвитерату Кореничком,
- 5.) I. класе у *Јошанима*, у протопрезвитерату Кореничком,
- 6.) Ш. класе у *Комићу*, у протопрезвитерату Кореничком,
- 7.) Ш. класе у *Мекњању*, у протопрезвитерату кореничком,
- 8.) Ш. класе у *Мутилићу*, у протопрезвитерату кореничком,
- 9.) Ш. класе у *Турјанском*, у протопрезвитерату вилићком,
- 10.) I. класе у *Горњим Врховинама*, у протопрезвитерату вилићком,
- 11.) Ш. класе у *Дабру*, у протопрезвитерату вилићком,
- 12.) Ш. класе у *Дољанима*, у протопрезвитерату вилићком,
- 13.) Ш. класе у *Швици*, у протопрезвитерату вилићком,
- 14.) П. класе у *Јасеници*, у протопрезвитерату плашчанском,
- 15.) I. класе у *Љесковцу*, у протопрезвитерату плашчанском,
- 16.) I. класе у *Мочилима*, у протопрезвитерату плашчанском,
- 17.) П. класе у *Муњави*, у протопрезвитерату плашчанском,
- 18.) I. класе у *Садиловцу* и протопрезвитерату плашчанском,
- 19.) П. класе у *Тоболићу*, у протопрезвитерату плашчанском,
- 20.) I. класе у *Благачу*, у протопрезвитерату будаштанском,
- 21.) Ш. класе у *Бувачи*, у протопрезвитерату будаштанском,
- 22.) I. класе у *Радовици*, у протопрезвитерату будаштанском,
- 23.) П. класе у *Требњи*, у протопрезвитерату будаштанском,
- 24.) I. класе у *Жировцу*, у протопрезвитерату кириноглинском,
- 25.) Ш. класе у *Славском-Пољу*, у протопрезвитерату кириноглинском,
- 26.) Ш. класе у *Шушњару* у протопрезвитерату кириноглинском,
- 27.) Ш. класе у *Градуси*, у протопрезвитерату петрињском,
- 28.) Ш. класе у *Старом селу*, у протопрезвитерату петрињском,
- 29.) П. класе у *Тремушњаку*, у протопрезвитерату петрињском,
- 30.) I. класе у *Двору*, у протопрезвитерату костајничком,
- 31.) Ш. класе у *Јасеновцу*, у протопрезвитерату костајничком,
- 32.) Ш. класе у *Рауковцу*, у протопрезвитерату костајничком — расписује се овим стечај.

Рок компетовању оставља се до 24. децембра 1902. (6. јануара 1903.)

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 14. (27.) новембра 1902.

М и х а и л
епископ.

Ad бр. К. 1028./758. ex 1902.

169 8—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се на упражњену парохију IV. разреда у Дивошу с тим, да компетенти имају своје прописно инстурјирање молбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 15. децембра по ст. кал. о. г. поднети.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 13. (26.) новембра 1902. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

К. бр. 2619. ex 1902.

168 3—3

С Т Е Ч А Ј.

На место бележника епархијских власти бачких са дужностима и беривима прописаним привременим уређењем епархија од 29 маја 1871. године.

Молитељи имају поднети путем конзисторије бачке епархијској скупштини бачкој најдаље до 2. (15.) децембра 1902. г. молбенице своје, обложене сведоцима о богословским наукама и може бити и другим факултетским наукама и о до садањем службовању своје.

У Новом Саду 12. (25.) новембра 1902.

Председништво.
епархијских власти бачких.

ДРУГИ ОГЛАСИ

МИТА ТОМИЋ

златар Србин у Новоме Саду
Ћурчијска улица бр. 3. код саборне цркве преко пута
који сам свој рад испекао у првим фабрикама Пешти, Бечу и т. д., примам на оправку, чишћење и позлату, као и посребрење

СВЕ ЦРКВЕНЕ УТВАРИ
као и филиграм израде за прављење нових кандила, и т. д.

Умољавам све српске православне црквене општине, манастирске управе, као и п. публику, да би ми као младом Србину што више поверење поклонили.

За свој посао јамчим.

С поштовањем

170 2—6

Мита Томић.

БЕСПЛАТНО!

Шаљем свој Илустровани Ценовник од свих могућих Црквених Утвари за Српске православне Цркве, као: Одежда, Барјака, Неба, Рипида, Кандила, Полелеја и Целиваћих Икона и свих спадајућих предмета Црквених Утвари.

Моју искључиво Хришћанску позлатареку радионицу сопствену, препоручујем за израђивање свих могућих Црквених послова, као: Нови Иконостаса, Тронева, Христови Грובהа, Певница, Столова и оправке старих послова.

Све горе поменуто добија се само код мене уз незамишљено јефтину цену. Зато умољавам да моју радњу у сопственој вашој користи не обилазите.

Многобројна признања и сведочења, као и моја од 20 година постојећа радња, јамче за солидну и поштenu израду.

С одличним поштовањем

ЛУЈ ТАУШ

хришћанско-позлатарска радионица и стовариште свију срп. прав. цркв. утвари
НОВИ САД Дунавска улица код „Златног Крста“ број 15.

161 5-8

ЗВОНЛИВНИЦА И ФАБРИКА

**ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА**

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 2 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

25 — ex 1902. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и реклаamacије шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 1902. 647